

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П.ДРАГОМАНОВА

ЛІХІЦЬКА Лариса Миколаївна

УДК 378.016:78(043.3)

**ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ
ДО МИСТЕЦЬКОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня

кандидата педагогічних наук

Київ – 2011

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України.

Наукові керівники:

доктор педагогічних наук, професор РУДНИЦЬКА Оксана Петрівна, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Інститут мистецтв, професор кафедри фортепіанного виконавства і художньої культури;

доктор мистецтвознавства, професор

ШУЛЬГІНА Валерія Дмитрівна,

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв,
завідувач кафедри теоретичної та прикладної культурології.

Офіційні опоненти:

доктор педагогічних наук, професор

КУНЕНКО Людмила Олександрівна,

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова,
Інститут мистецтв, професор кафедри методики музичного
виховання та хорового диригування;

кандидат педагогічних наук, доцент

РЕБРОВА Олена Євгенівна,

Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К.Д. Ушинського, доцент кафедри музично-інструментальної
підготовки.

Захист відбудеться “14” квітня 2011 р. о 14 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова за адресою : 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий 12 березня 2011 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

А. В. Козир

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Прогресивні освітні реалії сьогодення та модернізація освітньої системи України зумовлена прогресивними тенденціями глобалізації європейського та світового освітнього простору, з урахуванням національних культурно-історичних традицій та етнопедagogіки, що вимагає посилення інформаційно-технологічного рівня знань студентів, озброєння їх комплексом як академічних якісних знань так і новітніх науковомістких та інформаційних технологій. Головну роль у цих перетвореннях здійснює вища школа, яка має сформувати генерацію нових педагогічних кадрів, конкурентоспроможних, готових до мобільності, оригінального вирішення завдань, швидкого опрацювання великої кількості навчальної інформації, за рахунок впровадження в освітньо-інтеграційний процес європейських освітніх стандартів, підвищення науково-освітнього рівня майбутніх випускників, забезпечення їх сучасними більш ефективними інноваційними та інформаційними технологіями навчання.

Особлива культурологічна місія серед майбутніх учителів належить учителям музики як носіям і пропагандистам кращих зразків національної культурної спадщини, які покликані не тільки зберігати й примножувати освітньо-культурні традиції України, а й бути якісно озброєними у сфері музично-педагогічного новаторства та передового міжнародного досвіду. В умовах постійних соціально-економічних, культурних, освітніх змін українська держава повинна закласти теоретичні підвалини нової школи майбутнього, де буде виховуватись та розвиватись наступна генерація юних громадян, здатних до творчих пошуків та винаходів. Розбудову школи на засадах педагогіки творчості неможливо відокремити від творчого розвитку самого вчителя. Одним із завдань педагогіки творчості є вироблення психолого-педагогічних концепцій самовдосконалення та залучення особистості до творчого процесу особистісного саморозвитку.

Розглядаючи мистецьку інноваційну діяльність як найвищий ступінь педагогічної творчості майбутнього вчителя музики, який забезпечує модернізацію різних ланок загальноосвітньої музичної освіти і сприяє розвитку сталого інтересу до опанування й впровадження в музично-педагогічну практику новітніх науковомістких та інформаційно-педагогічних технологій, ми звертаємо увагу на вагомість даної проблеми в системі сучасної фахової підготовки майбутнього вчителя музики. Оновлення національної традиційної системи музично-педагогічної освіти полягає, перш за все, у формуванні різнобічно розвиненої особистості майбутнього вчителя музики, здатного не тільки демонструвати свої педагогічні здібності, а й презентувати прогресивний стиль педагогічного керівництва найвищого рівня.

Ця думка підтверджується пакетом останніх освітніх документів, в яких зазначається, що життя в умовах сучасного стрімкого науково-технічного прогресу і масштабної інформативності вимагає радикальної модернізації освіти на всіх її щаблях. Зокрема в “Національній доктрині розвитку освіти

України у ХХІ століття” зазначається, що: “Освіта і наука є найголовнішими умовами утвердження України на світовому ринку високих технологій”, а система освіти має забезпечувати “формування у дітей і молоді цілісної наукової картини світу й сучасного світогляду, здібностей і навичок самостійного наукового пізнання” .

Посилюється увага сучасної педагогічної науки до творчого становлення майбутнього вчителя в умовах інноваційної діяльності. У руслі дослідження цієї проблеми необхідно відзначити роботи вітчизняних та зарубіжних учених: Е.Абдулліна, Л.Вовк, В.Гінзбурга, О.Глузмана, С.Гончаренка, В.Завіни, В.Загвязінського, І.Зязюна, М.Кларіна, Н.Каркар, Л.Користильової, А.Ніколлса, В.Оконя, С.Пальки, В.Полонського, М.Поташніка, А.Пригожина, О.Савченко, Г.Селевка, І.Семенова, Р.Шульца, Н.Юсуфбекової та ін.

Фундаментальні дослідження з проблем сучасної музично-педагогічної освіти та теорії музично-естетичного виховання (Е. Абдулліна, Л. Арчажникової, Л. Бочкарьова, І. Зязюна, Л. Коваль, Г.Падалки, О. Рудницької, О. Ростовського, В.Шульгіної та ін.) закладають основи розробки проблем музично-педагогічних інновацій, але спеціальних наукових праць, присвячених дослідженню підготовки майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності вчителя музики в загальноосвітній школі не виявлено. Також не обґрунтована сутність та особливості мистецької інноваційної діяльності вчителя музики, не виявлена структура та критерії його готовності до інновацій, не розроблено систему підготовки майбутнього вчителя музики до використання інноваційних технологій у музично-естетичному вихованні школярів, не розроблена модель цієї підготовки в умовах вищої музично-педагогічної освіти. На практиці цей процес відбувається в основному стихійно.

Недостатня розробленість цієї проблеми та об’єктивна необхідність підвищення якості підготовки студентів до музично-естетичного виховання школярів зумовили вибір теми нашого дослідження *“Формування готовності майбутнього вчителя музики до мистецької інноваційної діяльності”*.

Зв’язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова з проблеми «Зміст, форми, методи і засоби вдосконалення підготовки вчителів музики» (протокол № 5 від 30 грудня 2005 року). Тема дисертації розглянута і затверджена на засіданні вченої ради Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (протокол № 4 від 30 листопада 2006 року й узгоджена в Раді з координації наукових досліджень у галузі педагогіки та психології НАПН України (протокол № 1 від 23.01.2007 року).

Мета роботи полягає у розробці, обґрунтуванні й експериментальній перевірці готовності майбутнього вчителя музики до мистецької інноваційної діяльності в умовах вищої музично-педагогічної освіти.

Об'єкт дослідження – процес підготовки майбутнього вчителя музики до мистецької інноваційної діяльності як складової частини вищої музично-педагогічної освіти.

Предмет дослідження – методика формування готовності майбутнього вчителя музики до мистецької інноваційної діяльності в загальноосвітній школі.

Відповідно до мети, об'єкту та предмету дисертації визначено основні **завдання** дослідження:

1. Проаналізувати поняття “інноваційна діяльність учителя” та пов’язані з ним педагогічні категорії.

2. Визначити сутність, зміст та особливості інноваційної музично-педагогічної діяльності вчителя музики в сучасному контексті мистецької освіти.

3. Теоретично обґрунтувати компонентну структуру готовності майбутнього вчителя музики до мистецької інноваційної діяльності.

4. Визначити критерії, показники і рівні сформованості готовності майбутнього вчителя музики до мистецьких інновацій.

5. Розробити та експериментально перевірити ефективність поетапної методики формування готовності майбутнього вчителя музики до мистецької інноваційної діяльності в загальноосвітній школі.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що **вперше**:

- розкрито сутність та зміст готовності майбутнього вчителя музики до інноваційної діяльності в контексті сучасного розвитку мистецької освіти;

- визначено компонентну структуру означеного феномену;

- розроблено критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутнього вчителя музики до мистецької інноваційної діяльності;

- виявлено динаміку розробленої поетапної методики формування готовності майбутнього вчителя музики до інноваційної діяльності в загальноосвітній школі.

Уточнено :

- дефініцію “мистецька інноваційна діяльність учителя музики”;

- методи творчої активізації студентів до запровадження в практичній діяльності мистецьких інновацій.

Подальшого розвитку дістали:

- теоретико-методичні позиції фахової підготовки студентів до мистецької інноваційної діяльності;

- діагностичні засоби вивчення стану означеного феномену.

Методологічною основою роботи є вчення про педагогічне знання та процес його добування, структуру, функції й методи науково-педагогічного дослідження, результати вивчення об'єктивної реальності та мислення, закономірних зв'язків і протиріч навчально-виховного процесу, положення про теоретичні основи змісту освіти, загально-дидактичні принципи, зокрема свідомості та активності, індивідуалізації і диференціації, гуманності й демократизації, природовідповідності та оптимізації навчально-виховного процесу; основні положення системно-структурного підходу до аналізу педагогічних явищ.

Теоретико-методологічною основою дисертації є філософські та

психологічні положення про сутність діяльнісного підходу та закономірності творчого розвитку особистості (Л.Виготський, М.Каган, Г.Костюк, О.Леонт'єв, В.Моляко, С.Рубінштейн, Б.Теплов), результати досліджень у галузі педагогічної інноватики (А.Алексюк, В.Беспалько, Ю.Бабанський, Б.Гершунський, О.Глузман, І.Зязюн, В.Загвязінський, М.Кларін, Є.Ляска, В.Полонський, В.Оконь, М.Поташнік), теоретичні засади підготовки майбутнього фахівця до роботи в загальноосвітній школі (В.Бондар, О.Киричук, В.Сухомлинський), основні положення теорії музично-педагогічної освіти (Е.Абдуллін, А.Болгарський, Л.Арчажникова, Б.Асаф'єв, Л.Коваль, А. Козир, Л.Куненко, Г. Падалка, О. Рудницька, В. Шульгіна).

Для розв'язання поставлених завдань використовувались загальнонаукові теоретичні та емпіричні **методи** дослідження. Теоретичне дослідження проводилось за допомогою методів аналізу, синтезу, порівняння, моделювання, структуризації та систематизації, узагальнення науково-теоретичних даних філософії, психології, педагогіки, мистецтвознавства та методики музичного виховання. У процесі експериментального дослідження використовувались методи анкетування, інтерв'ю, експертної оцінки, самооцінювання, педагогічного спостереження та вивчення передового досвіду, діагностичного, контрольного та формувального експериментів тощо.

Теоретична значущість роботи полягає в уточненні поняття “інноваційна діяльність учителя музики” та пов'язаних з ним педагогічних категорій, у виявленні особливостей мистецької інноваційної діяльності вчителя музики, в обґрунтуванні теоретичних положень щодо спеціальної підготовки студентів до музично-педагогічних інновацій у загальноосвітній школі, у виявленні етапів управління процесом формування готовності майбутніх учителів музики до мистецьких інновацій.

Практичне значення дисертації визначається експериментальною перевіркою методики підготовки студентів до оволодіння мистецькими інноваціями у сфері музично-естетичної освіти школярів. Розроблені методики можуть бути використані в процесі викладання курсів “Методика музичного виховання”, “Основи педагогічної творчості”, у спецкурсах “Інноваційні технології навчання школярів”, “Народознавство з методикою викладання”, “Основи наукових педагогічних досліджень”, “Технологія виховного процесу”, а також у практиці викладання індивідуальних занять з усіх музичних дисциплін. Практичне значення дисертації визначається можливістю використання її матеріалів і висновків у розробці рекомендацій з питань педагогічної та виконавської діяльності у вищих закладах освіти музичного профілю.

Результати дослідження *впроваджено* у навчально-виховний процес Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова (довідка № 05-10/1153 від 23.06.2010 р.), Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (№ 17-38/3638 від 22.12.2010 р.), Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету (довідка № 1102 від 28.12.2010 р.), Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (довідка № 17 від 17.01.2011 р.).

Вірогідність одержаних результатів і основних висновків забезпечується методологічною обґрунтованістю основних положень, застосуванням комплексу взаємодоповнюючих методів дослідження, що відповідають об'єкту, предмету, меті й завданням дослідження, поєднанням кількісного і якісного аналізу, позитивним результатом впроваджених методик.

Апробація і впровадження результатів дисертації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри методики музичного виховання та хорового диригування Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова, а також на: III Міжнародній науково-практичній конференції “Гуманістичні орієнтири мистецької освіти” (Київ, 2009), Всеукраїнському науковому семінарі «VIII Педагогічні читання пам'яті О.П.Рудницької» (Київ, 2010), Всеукраїнській науково-практичній конференції “Формула творчості: теорія і методика мистецької освіти” (Луганськ, 2011); звітних наукових конференціях аспірантів та викладачів Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова (2005-2011 рр.).

Публікації. За темою дисертації автором опубліковано 8 одноосібних статей, з них 6 у фахових наукових виданнях з педагогіки, затверджених ВАК України.

Структура і обсяг дисертації. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (230 найменувань, з них 11 іноземними мовами). Загальний обсяг роботи – 225 сторінок, основний текст дисертації складає 173 сторінки. Робота містить 13 таблиць, 14 рисунків, що разом з додатками складає 31 сторінку.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми дослідження, визначено об'єкт, предмет, мету і завдання дисертації, охарактеризовано методи, наукову новизну, практичне значення здобутих результатів, вказано шляхи апробації та впровадження результатів дослідження, наведено дані про структуру роботи.

У **першому розділі** дисертації – *“Теоретико-методологічне дослідження проблеми готовності студентів до мистецької інноваційної діяльності”* зроблено ретроспективний аналіз означеної проблеми, її ролі у педагогічній праці, подано характеристику сучасних здобутків педагогіки в цій галузі, наведено авторське розуміння сутності готовності майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності.

На основі теоретичного аналізу визначено поняття “інновація” (англ. innovation), що означає оновлення, зміну; привнесення нових ідей; новоутворення як відносно нове явище. У сучасній психолого-педагогічній літературі ця дефініція найчастіше тлумачиться як новація, тобто нововведення, оновлення, тощо. Тому не випадково вважається, що інновація стає однією із найважливіших форм вияву сучасної науково-технічної революції. Педагогічна інноватика є новою науковою дисципліною, яка входить у систему загального

наукового та педагогічного знання, що має відображати приватний випадок загальної теорії інноваційних процесів – загальної інноватики.

Аналіз літератури дозволив запропонувати наступну ієрархію та градацію рівнів прогресивного педагогічного досвіду як обов'язкового елементу інноваційної діяльності вчителя та педагогічної творчості: *раціоналізація* – удосконалення, комбінування і доповнення відомих форм та методів роботи в школі, що підвищують ефективність праці вчителя та сприяють покращенню основних показників навчально-виховного процесу; *модернізація* – створення, поширення та використання на науковій основі нових педагогічних засобів для більш ефективного задоволення вже відомої суспільної потреби в конкретному педагогічному колективі; *новаторство* – утворення нових форм і методів педагогічного управління, що вносять прогресивні зміни в існуючу культурно-соціальну сферу; *винахідництво* – породження нових педагогічних ідей, наукове відкриття, що працює на рівні всієї системи освіти і може сприяти загальному соціальному прогресу.

Створення цілісної системи формування готовності майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності потребує врахування системного, особистісного-творчого, інтегрованого, акмеологічного та технологічно-пошукового підходів. *Системний* підхід забезпечує дослідження готовності майбутнього вчителя музики до мистецької інноваційної діяльності як багатоаспектного поняття взаємозалежних і взаємопов'язаних елементів і дозволяє конструювати складно організовані об'єкти; *особистісно-творчий* підхід дозволяє характеризувати особистість як унікальне явище, що передбачає створення відповідних умов для природного процесу саморозвитку та самореалізації учителя музики у процесі творчої діяльності, що є основним засобом розвитку майбутнього фахівця; *інтегрований* підхід, який охоплює взаємодію мистецтв, сприяє гармонійному розвитку особистості, розкриває цілісну художню картину світу і в такий спосіб впливає на формування її світогляду; *акмеологічний* підхід дозволяє виявити оптимальні засоби поступального оволодіння майбутнім учителем музики мистецькими інноваціями та спрямовувати себе на максимальне використання особистісних ресурсів; *технологічно-пошуковий* підхід охоплює інноваційні моделі навчання, спрямовані на досягнення чітко визначених стандартів оволодіння знаннями на основі модифікації репродуктивної діяльності та розробки моделей, в яких за мету навчання ставиться розвиток можливостей учнів у процесі самостійного засвоєння нового досвіду.

Сутність інноваційної мистецької діяльності нами розглянуто як найвищий ступінь педагогічної творчості, зумовленої економічними та соціокультурними змінами у суспільстві, які мають задовольнити потреби прогресивної мистецької педагогіки в модернізації та раціоналізації процесу художнього виховання учнів загальноосвітньої школи засобами мистецтва. Сутнісною основою інноваційних освітніх процесів є творча діяльність учителів, що призводить до появи нових, нестандартних ідей та їх реалізації; зміни, реформації, які відбуваються у змісті, формах та методах освіти.

Аналіз означеної дефініції дозволив визначити, що мистецька інноваційна діяльність учителя – це такий тип діяльності, що виявляється у *завчасному прогресивному проектуванні вчителем навчально-освітнього процесу засобами мистецтва, та полягає у цілепокладанні, визначенні мети, завдань, змісту та конкретних технологіях інноваційного навчання. Інноваційна діяльність є відбитком не лише особливостей оновлення традиційної системи освіти шляхом раціоналізації, або впровадження новаторського досвіду, або модернізації, а й презентує індивідуальний стиль вчителя – фахівця найвищого ступеня педагогічної творчості.*

У розділі визначені певні протиріччя, які вимагають нагального розв'язання: з одного боку державні вимоги та потреби суспільства щодо підвищення якості підготовки майбутніх фахівців, забезпечення їх науковими методами опанування знань, навичками постійної самоосвіти, з іншого – незадовільний стан розробки методик викладання і опанування мистецьких інновацій, які майже не використовуються у педагогічній практиці ВНЗ; у зміст навчальних курсів студентів-музикантів майже не вводиться ознайомлення з новою галуззю педагогіки – педагогічною інноватикою та методиками розвитку у студентів потреби в самоудосконаленні; не активізується у студентів бажання відшукувати нові, оригінальні шляхи заохочення дітей до музичного мистецтва та творчого розв'язання навчальних завдань.

Здійснений аналіз дозволив визначити, що готовність учителя музики до мистецької інноваційної діяльності – необхідність активного запровадження інтеграційних процесів у мистецькій освіті, які здійснюються шляхом міжсуб'єктного спілкування учнів, студентів, вчителів і викладачів із творами мистецтва. Вирішальною умовою такого спілкування є здатність здійснювати діалогічну взаємодію в системах «вчитель – твір мистецтва – учні» або «викладач – твір мистецтва – студент» мовою самого мистецтва; наявність знань передового досвіду в цій галузі та здатність до запровадження їх у мистецько-педагогічній діяльності; прагнення до самостійних оригінальних розробок музично-творчих ігор, театралізованих дій, неординарних музично-виховних заходів з використанням власних імпровізацій та модифікацією народних традицій і звичаїв; схильність до рефлексивних дій з самооцінкою, що має зв'язок з музичними досягненнями учнів; здатність до проектування музично-творчої діяльності школярів, що охоплює основні складники навчального процесу та до прогнозування індивідуального розвитку кожного школяра засобами музичного мистецтва.

У **другому розділі** “*Методична основа формування готовності майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності*” – визначено компонентну структуру готовності студентів до мистецьких інновацій, представлено розробку критеріїв і показників означеного феномену, визначено педагогічні умови.

На основі теоретичного аналізу наукової літератури з проблеми дослідження, пов'язаного з визначенням структурних компонентів, критеріїв та рівнів готовності майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності та враховуючи потребу суспільства у високоосвічених педагогічних

кадрах, які здатні забезпечити прогресивне зростання освітньої галузі, нами були виділені такі її структурні компоненти: *мотиваційно-спонукальний, орієнтаційно-пізнавальний, процесуально-виконавський*.

Вищезазначений комплекс компонентів розкриває логіку їх взаємозв'язку, яка віддзеркалює сутність набуття студентами інститутів мистецтв ВНЗ готовності до здійснення мистецької інноваційної діяльності та синтезованих професійних знань, умінь та навичок. Стрижневою зв'язуючою комплексу даних компонентів виступає творча діяльність студентів у всіх її проявах.

Ми вважаємо, що *готовність* майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності буде якісною і перспективною, якщо її розглядати як *інтегративний кінцевий результат* однієї із важливих особливостей педагогічного процесу *моделювання мистецької інноваційної підготовки*, враховуючи той факт, що оптимізація його може успішно здійснюватись в умовах вищих музично-педагогічних навчальних закладів України.

У свою чергу під *інтегративним кінцевим результатом* ми розуміємо накопичений за роки навчання у ВНЗ багатоаспектний інноваційний ресурс спеціальних знань, навичок, умінь, який може реалізовуватись майбутнім фахівцем у різних сферах музично-педагогічної діяльності: від синтезованих мистецьких знань на уроках музики до міждисциплінарно-інтегруючих предметів, теорії, концепції, методи та методики яких можна також екстраполювати або успішно адаптувати до нових умов навчання.

При діагностуванні триєдиного комплексу структурних компонентів означеного феномену й існуючих рівнів готовності майбутнього вчителя музики до мистецької інноваційної діяльності було визначено, що *мотиваційно-спонукальний компонент*, в основі якого покладений критерій – міра прояву спонукальних мотивів до мистецької інноваційної діяльності, вимірювався такими *показниками*: наявністю у студентів пізнавального інтересу до інноваційно-педагогічних технологій в музичному мистецтві як засобу фахового самовдосконалення; мотиваційною цілеспрямованістю майбутніх учителів музики до впровадження в музично-педагогічну практику ефективних мистецьких інноваційних технологій; умінням студентів інноваційно проектувати музичну діяльність з метою стимуляції творчої активності учнів. *Орієнтаційно-пізнавальний компонент*, в основі якого був покладений критерій – ступінь сформованості особистісної потреби майбутнього вчителя музики в опануванні мистецькими інноваційними формами і методами, вимірювався такими *показниками*: рівнем обізнаності майбутнього вчителя музики у сфері мистецьких інноваційних технологій; орієнтацією студентів у актуальних наукових музично-педагогічних проблемах; умінням використовувати набутий мистецько-інноваційний досвід у різних формах музично-педагогічної діяльності. *Процесуально-виконавський компонент* сприяв визначенню виконавського рівня навичок та вмінь диференціації досвіду мистецько-педагогічних інновацій відповідно до можливостей контингенту певного класу з метою формування в учнів ціннісних художніх орієнтацій засобами музичного мистецтва. В основу цього

компоненту був покладений критерій – міра здатності студента до творчої модифікації мистецьких інновацій, який вимірювався такими *показниками*: наявністю у студентів критичного ставлення до використання в практиці мистецько-педагогічних інновацій; прояв у них мистецько-педагогічного новаторства відповідно до контингенту школярів; схильність до творчо-імпровізаційних винаходів (завдань, ігор, виховних заходів) та впровадження власних новаторських засобів на уроках музики.

Проведена дослідна робота дала змогу з'ясувати, що моделювання готовності майбутнього вчителя музики до мистецької інноваційної діяльності та її теоретичне обґрунтування може здійснюватись за таких *педагогічних умов*, а саме: *актуалізації* життєтворчої мотивації у студентів, активної професійної позиції, здатності до постійного фахового розвитку, академічної мобільності, педагогічної творчості, самостійного наукового пізнання; *забезпечення* навчально-виховного процесу сучасними технічними засобами (відео й аудіо апаратурою, Інтернет та іншими медіа технологіями), навчально-методичною літературою даного напрямку; *використання* в педагогічній практиці форм, методів і засобів мистецьких інновацій, інтерактивних технологій, методів активізації й стимуляції студентів до інноваційного навчання, новаторства та самоосвіти, створення нових оригінальних методів навчання музики.

Отже, модель готовності майбутніх учителів музики до здійснення мистецької інноваційної діяльності становить технологічний цикл (див. рис. 1).

У третьому розділі “Дослідно-експериментальне дослідження з формування готовності майбутнього вчителя музики до мистецької інноваційної діяльності” – систематизовано та узагальнено результати педагогічних експериментів (констатувальний, формувальний, контрольний етапи), наведено результати перевірки ефективності методики формування готовності студентів до мистецької інноваційної діяльності.

У проведенні констатувального експерименту, що полягав у кількісному та якісному аналізі сформованості означеного феномену, була використана комплексна методика, що містила спостереження; анкетування; інтерв'ювання; усне та письмове опитування; аналіз практичної роботи студентів; тестування; метод експертних оцінок; метод самооцінки та рейтингу. Констатувальний експеримент дозволив засвідчити, що стан готовності студентів до мистецької інноваційної діяльності має вкрай незадовільну картину, яка гальмує сприйняття й усвідомлення змісту великої насиченості інформаційних повідомлень різних джерел; не відповідає вищезазначеним вимогам. Це потребує термінового реформування змісту загальної фахової підготовки майбутнього вчителя музики щодо практичної роботи в загальноосвітній школі у відповідності з сучасними кваліфікаційними вимогами вищої педагогічної освіти мистецького напрямку і приведення її до належної якості.

Узагальнення результатів, отриманих упродовж констатувального етапу експерименту, дало змогу виявити чотири рівні: інертно-перцептивний (низький), репродуктивно-діяльнісний (середній), творчо-раціоналізаторський (достатній) та інноваційно-фаховий (високий) сформованості готовності майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності.

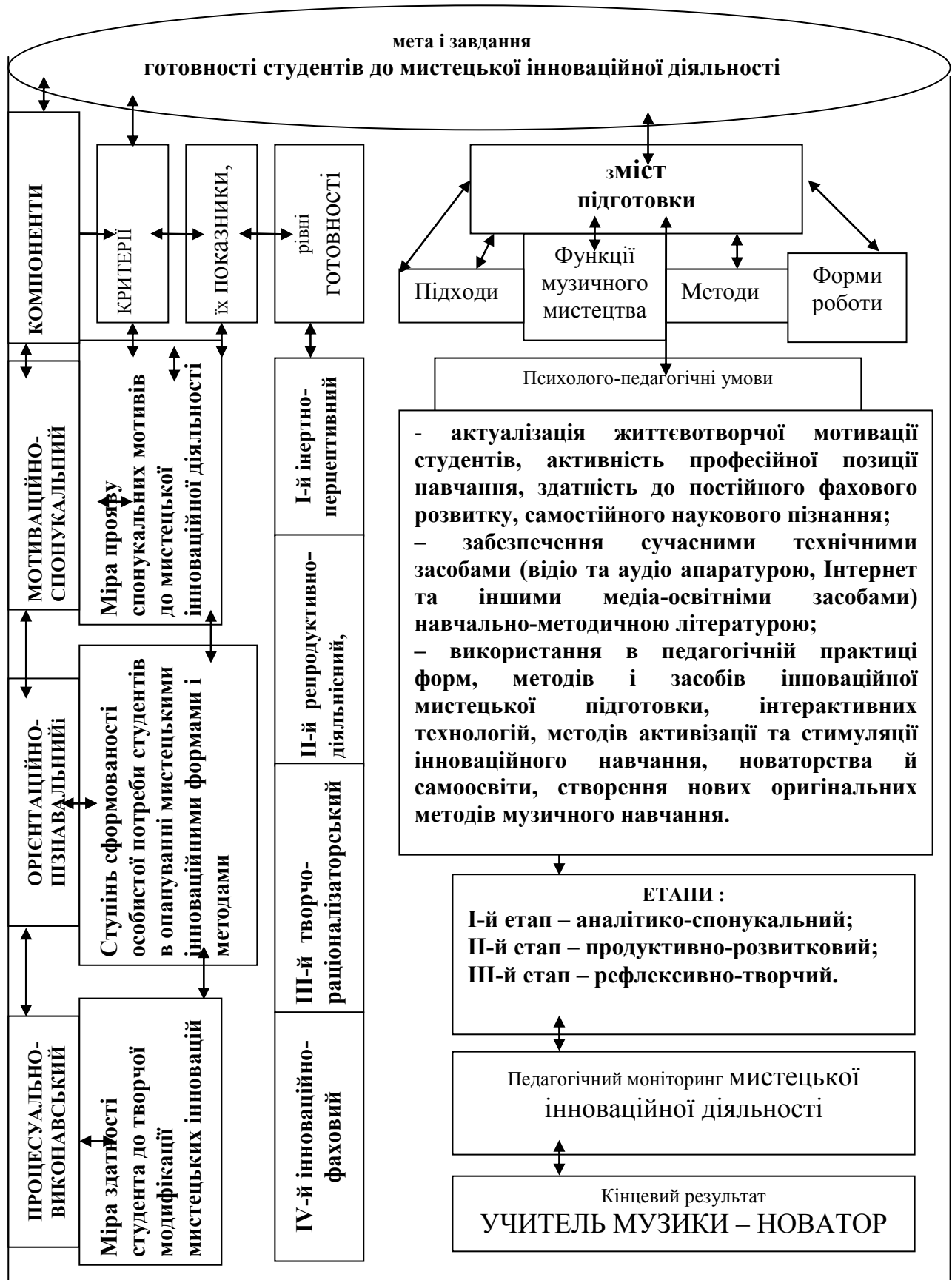

Рис. 1 Модель готовності студентів до мистецької інноваційної діяльності (МГСМІД)

Отримані результати констатувальної діагностики рівнів готовності майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності в сукупності всіх трьох компонентів були представлені такими результатами: до I-го *інертно-перцептивного* рівня були віднесені – 49,2% студентів, до II-го *репродуктивно-діяльнісного* – 26,6% студентів, до III-го *творчораціоналізаторського* – 13,1% студентів і IV-го *інноваційно-фахового* рівня – 10,1% студентів. Враховуючи результати констатувальної діагностики та сучасні вимоги до якісного фахового забезпечення майбутніх учителів музики інноваційними технологіями в умовах кредитно-модульної системи вищої освіти України (А.Алексюк, В.Бондар, Ю.Васькова, О.Киричук, І.Кожевникова, Л.Костельна та ін.) та варіативно-рухливої моделі готовності майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності (рис.1), нами була розроблена поетапна методика її опанування у процесі формування експерименту. Це дає змогу визначити основні методи й шляхи реалізації всього комплексу підготовки як академічних, так й інноваційно-технологічних знань студента-музиканта, забезпечити якісною підготовкою у сфері впровадження музично-педагогічного новаторства і передового педагогічного досвіду в практику загальноосвітніх шкіл України, оскільки він ґрунтується на національних культурно-виховних традиціях і кращих зразках дитячого фольклору.

Метою нашої експериментально-дослідної роботи стало визначення поетапної методики моделювання інноваційної підготовки до забезпечення студентів музично-педагогічного профілю ефективним навчальним інноваційно-методичним комплексом, в якому готовність майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності буде розглядатись як якісний і перспективний інтегративний кінцевий результат. З цієї позиції були визначені основні *концептуальні положення експериментальної методики*, які полягають у тому, що мистецька інноваційна підготовка студентів: ґрунтується на методологічних засадах, які віддзеркалюють синтез взаємозалежних різногалузевих положень (сучасної філософії освіти, педагогіки й психології дитячої творчості, теорій педагогічної інноватики, культуровідності мистецької освіти, етнопедагогічних та етовиховних засад тощо), які діють в умовах нової освітньої парадигми, а також дидактичних положень міждисциплінарно інтегруючих предметів, теорії; є невід’ємною складовою інтегрованої музично-педагогічної системи багаторівневої підготовки майбутнього учителя музики до практичної роботи в загальноосвітніх закладах, зміст і практичні навички якої опановуються завдяки цілеспрямовано організованій системі музично-педагогічного навчання у ВНЗ.

Формувальна методика готовності майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності здійснювалась в три етапи відповідно до логіки її розгортання та методичного забезпечення оптимізації процесу формування структурних компонентів даного напрямку підготовки у вищих музично-педагогічних закладах, а саме: **I-й етап – аналітико-спонукальний** був логічним продовженням констатувального етапу і враховував результати діагностичного дослідження щодо існуючих рівнів мистецької інноваційної

підготовки майбутніх учителів музики, що допомогло зробити певні прогнози персонального інноваційного розвитку студентів музично-педагогічного профілю і розробити технологічну карту “Індивідуальна стратегія мистецько-інноваційного розвитку студентів-музикантів”. *Індивідуалізація* мистецько-інноваційного навчання полягала в уточненні напрямку *індивідуальної траєкторії інноваційно-освітнього маршруту*: самовизначенні студентом додаткових знань і практичних навичок в роботі даного напрямку, потреби у використанні та отриманні педагогічної допомоги і підтримки (додаткових консультацій і занять, інструкцій, методичних рекомендацій, тестів для самоконтролю й самооцінки з метою з’ясування навчальних труднощів, прискорення чи поглиблення знань, більш якісного їх засвоєння тощо). Це сприяло подоланню у певних студентів прогалин інноваційних знань мистецьких технологій, корегуванню інших навчальних труднощів, стимуляції та *активізації мотивації* мистецького інноваційного саморозвитку, що забезпечувало підготовку до формування і стабілізації I-го **мотиваційно-спонукального компоненту** *готовності майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності*. На цьому етапі провідними були аналітико-емпіричні та пояснювально-ілюстративні методи, бесіди, дискусії, інструктаж, моделювання індивідуальних інноваційно-освітніх траєкторій музично-педагогічного навчання.

На II-му етапі – **продуктивно-розвитковому** здійснювалось ознайомлення з адаптованими до проблеми нашого дослідження класифікаціями основних педагогічних технологій (за І. Дичківською), а саме: за рівнем застосування, за науковою концепцією засвоєння мистецько-інноваційного досвіду, за орієнтацією на особистісні структури, за типом організації та управління пізнавальною діяльністю використовувались технології: структурно-логічні, інтеграційні, ігрові, комп’ютерні, діалогові, тренінгові. На цьому етапі здійснювалось ознайомлення з основними *мультимедійними технологіями*: музичними навчальними програмами з серії: “Лучшие программы для музыканта и DJ” (для професіонала и новичка), набір і редагування нот, підготовка нотного тексту до друку тощо) останньою версією MakeMusic “Finale 2008” та “Sibelius – 5” – для створення якісної музики на домашньому комп’ютері; програми: “Шедевры классической музыки” та ін. Для опанування знань шкільної музичної освіти використовувались фрагменти мультимедійних програм з музики та посібників “Мистецтво” (автор Л. Масол), а також мультимедійні ігри за типом “Композитори”, тощо. Цей етап забезпечував формування *орієнтаційно-пізнавального компоненту* готовності до мистецьких інновацій. На продуктивно-розвитковому етапі провідними були наочні, ілюстративно-демонстративні методи, що забезпечували використання інноваційних технологій, а також візуально-статистичні, які включали використання тестів, малюнків, графічного зображення об’єктів, а також методи динамічно-звукової інформації різних типів (аудіювання музичного матеріалу, анімації мультиплікації, кіно, відео, мультимедійні засоби), методи візуалізації.

III-й етап – рефлексивно-творчий складався з двох серій: у *першій серії* здійснювалось ознайомлення (нагадування) з характеристиками шкільних системних інноваційних педагогічних технологій та їх модульними особливостями за І. Дичківською: М. Монтессорі «Будинок вільної дитини»; П. Петорсен «Йена-план-школа»; Г. Альтшуллер «Технологія розвитку творчої особистості» та ін. *Друга серія* була спрямована на творче застосування отриманих мистецьких інноваційних знань в практичній музично-педагогічній діяльності, на актуалізацію фахових знань; стимуляцію творчого потенціалу, креативно-праксеологічних здібностей, розвиток умінь творчо застосовувати сучасні методичні технології та фаховий досвід взагалі у навчально-дієвих і презентативних формах музично-педагогічної діяльності (за допомогою програми PowerPoint, в яких можна використовувати відеофрагменти, анімацію, інтерактивні ігри, звукові ефекти, систему караоке, кросворди, CGI (Common Gateway Interface), (збирання інформації та створення баз даних), програми-редактори FrontPage, Word (текстовий редактор) пакету Microsoft Office mPower 4.0, HyperStudio 4.0 та Web Workshop Pro), а також оригінальні авторські програми, які відносяться до продуктів інноваційної педагогічної діяльності. На цьому етапі провідними були частково-пошукові та евристичні методи, творчі завдання, порівняльний аналіз.

Для математичної перевірки статистичної значущості отриманих результатів нами було перевірено гіпотезу про однорідність виборок.

Нехай є дві незалежні вибірки, утворені з генеральних сукупностей з невідомими теоретичними функціями розподілу $F_1(x)$ і $F_2(x)$. Перевіряється нульова гіпотеза $H_0 : F_1(x) = F_2(x)$ при альтернативній гіпотезі $H_1 : F_1(x) \neq F_2(x)$.

Для перевірки гіпотез такого типу можна використовувати критерій Колмогорова-Смірнова.

Статистика Колмогорова-Смірнова має вигляд:

$$\lambda' = \sqrt{\frac{n_1 n_2}{n_1 + n_2}} \cdot \max |F_{n_1}(x) - F_{n_2}(x)|,$$

де n_1, n_2 — обсяги виборок, $F_{n_1}(x), F_{n_2}(x)$ — емпіричні функції розподілу виборок.

Гіпотеза $H_0 : F_1(x) = F_2(x)$ відхиляється при рівні значущості α , якщо емпіричне значення λ' більше критичного і приймається в протилежному випадку.

У нашому дослідженні було здійснено перевірку гіпотези про однорідність виборок для кожного рівня готовності майбутнього вчителя музики до мистецької інноваційної діяльності за компонентною структурою.

Проведений кількісний та графічний аналіз отриманих експериментальних даних, дозволив сформулювати гіпотезу про неоднорідність виборок.

Порівняльний аналіз результатів констатувальної і формувальної діагностики рівнів готовності майбутнього вчителя музики до мистецької інноваційної діяльності (за компонентною структурою) представлений у таблиці 1.

Порівняльний аналіз результатів констатувальної (КГ) і формувальної (ЕГ) діагностики рівнів готовності майбутнього вчителя музики до мистецької інноваційної діяльності

Рівні	Компоненти						
	Мотиваційно-спонукальний компонент						
	Частоти		Накопичувальні частоти		Емпіричні функції розподілу		$ F_{n_2}(x) - F_{n_1}(x) $
	КГ, n_{i_1}	ЕГ, n_{i_2}	КГ, $n_{i_1}^{нак}$	ЕГ, $n_{i_2}^{нак}$	КГ, $F_{n_1}(x)$	ЕГ, $F_{n_2}(x)$	
I	38,4	11,4	38,4	11,4	0,384	0,114	0,27
II	30,2	25,2	68,6	36,6	0,686	0,366	0,32
II	18,1	33,3	86,7	69,9	0,867	0,699	0,168
IV	13,3	30,1	100	100	1	1	0
Емпіричне значення критерію Колмогорова-Смірнова: 2,263							
Орієнтаційно-пізнавальний компонент							
I	58,1	10,2	58,1	10,2	0,581	0,102	0,479
II	23,6	19,3	81,7	29,5	0,817	0,295	0,522
II	9,8	34,3	91,5	63,8	0,915	0,638	0,277
IV	8,5	36,2	100	100	1	1	0
Емпіричне значення критерію Колмогорова-Смірнова: 3,691							
Процесуально-виконавський компонент							
I	60,1	23,8	60,1	23,8	0,601	0,238	0,363
II	20	25,7	80,1	49,5	0,801	0,495	0,306
II	11,4	21,1	91,5	70,6	0,915	0,706	0,209
IV	8,5	29,4	100	100	1	1	0
Емпіричне значення критерію Колмогорова-Смірнова: 2,567							

За таблицею критичних значень при рівні значущості 0,01 отримуємо критичну точку $\lambda_{кр} = 1,63$. Оскільки всі емпіричні значення більші критичного, то можна зробити висновок: для всіх компонентів з рівнем надійності 0,99 нульова гіпотеза відхиляється, тобто розподіли рівнів сформованості готовності майбутнього вчителя музики до мистецької інноваційної діяльності в контрольній та експериментальній групі відрізняються суттєво і не випадково.

Таким чином можна зазначити, що ефективність моделювання готовності майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності (МГСМІД) підтверджена даними експериментального дослідження, які визначили практичну доцільність запровадження МГСМІД та її структурних компонентів (мотиваційно-спонукального, орієнтаційно-пізнавального,

процесуально-виконавського), а також поетапної методики опанування всього навчального інноваційного комплексу в музично-педагогічну практику вищої школи. Теоретико-методичне осмислення даного феномену на основі сучасної парадигми національної вищої освіти дає змогу розглядати його кінцевим результатом – науково-інтегровану готовність студентів до педагогічної інноваційної роботи у різних сферах музичного мистецтва. Отже, можна зробити висновок, що дане дослідження має певну перспективу науково-пошукової діяльності в сфері вищої музично-педагогічної освіти.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретико-методологічне узагальнення і запропоновано нове вирішення наукової проблеми формування готовності майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності, яке полягає у визначенні концептуальних підходів до ефективного впровадження регулятивних механізмів цього процесу, що знайшло відображення в розробці й експериментальній перевірці поетапної методики формування означеного феномену. Розроблено цілісну компонентну структуру формування готовності майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності, обґрунтовано її критерії та показники, виявлено педагогічні умови ефективного формування готовності студентів до мистецької інноваційної діяльності. Проведене дослідження та виконання всіх поставлених завдань дозволяє зробити наступні висновки.

1. Аналіз означеної дефініції дозволив визначити, що мистецька інноваційна діяльність учителя – це такий тип діяльності, що виявляється у завчасному прогресивному проектуванні вчителем навчально-освітнього процесу засобами мистецтва, та полягає у цілепокладанні, визначенні мети, завдань, змісту та конкретних технологіях інноваційного навчання. Інноваційна діяльність є відбитком не лише особливостей оновлення традиційної системи освіти шляхом раціоналізації, чи впровадження новаторського досвіду, або модернізації, а й презентує індивідуальний стиль вчителя музики – новатора.

2. Сутність мистецької інноваційної діяльності ми розглядаємо як найвищий ступінь педагогічної творчості, що зумовлена економічними та соціокультурними змінами у суспільстві, які мають задовольнити потреби прогресивної мистецької педагогіки в модернізації та раціоналізації процесу художнього виховання учнів загальноосвітньої школи засобами мистецтва. Сутнісною основою інноваційних освітніх процесів є творча діяльність учителів, що призводить до появи нових, нестандартних ідей та їх реалізації; зміни, реформації, які відбуваються у змісті, технологіях, формах та методах освіти.

3. На підставі результатів всебічного аналізу літератури з проблеми дослідження, нами була визначена структура означеного феномену, що складається з таких компонентів: *мотиваційно-спонукального, орієнтаційно-пізнавального, процесуально-виконавського*. Взаємопов'язаний інтегрований комплекс вищезазначених структурних компонентів об'єднує в собі всі

напрямки традиційних академічних знань підготовки майбутнього учителя музики до практичної діяльності, на основі яких базується розвиток творчо-імпрровізаційних здібностей та здійснюється підготовка учителів мистецьких дисциплін нової формації. Синтезуючим зв'язком комплексу структурних компонентів даного напрямку підготовки є стимуляція розвитку креативних здібностей майбутніх учителів музики, актуалізація їх новаторських ідей у сфері музичної педагогіки.

4. Проведена дослідна робота дала змогу визначити критерії готовності майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності.

Критерій – *міра прояву спонукальних мотивів до мистецької інноваційної діяльності* (мотиваційно-спонукальний компонент) вимірювався за такими показниками: наявність у студентів пізнавального інтересу до інноваційно-педагогічних технологій в музичному мистецтві як засобу фахового самовдосконалення; мотиваційна цілеспрямованість майбутніх учителів музики до впровадження в музично-педагогічну практику ефективних мистецьких інноваційних технологій; спрямованість студентів на інноваційне проектування музичної діяльності з метою стимуляції творчої активності учнів.

Критерій – *ступінь сформованості особистісної потреби майбутнього вчителя музики в опануванні мистецькими інноваційними формами і методами* (орієнтаційно-пізнавальний компонент) вимірювався показниками: рівнем обізнаності майбутнього учителя музики в сфері мистецьких інноваційних технологій; орієнтацією студентів у актуальних наукових музично-педагогічних проблемах; умінням використовувати набутий мистецько-інноваційний досвід у різних формах музично-педагогічної діяльності.

Критерій – *міра здатності студента до творчої модифікації мистецьких інновацій* (процесуально-виконавський компонент) вимірювався такими показниками: наявністю у студентів критичного ставлення до використання в практиці мистецько-педагогічних інновацій; проявом у них мистецько-педагогічного новаторства відповідно до контингенту школярів; схильністю до творчо-імпрровізаційних винаходів (завдань, ігор, виховних заходів) та впровадження власних новаторських засобів на уроках музики.

За результатами констатувального експерименту було розроблено і виявлено рівні сформованості готовності студентів до мистецької інноваційної діяльності, а саме: інертно-перцептивний (низький), репродуктивно-діяльнісний (середній), творчо-раціоналізаторський (достатній) та інноваційно-фаховий (високий) згідно означених критеріїв і показників та надано їм якісної та кількісної характеристики.

5. Поетапна методика формування готовності майбутнього вчителя музики до мистецької інноваційної діяльності проходила у перебігу таких взаємопов'язаних етапів: аналітико-спонукального, продуктивно-розвиткового, рефлексивно-творчого. Кожний з етапів забезпечував формування певного структурного компоненту за допомогою спеціально розроблених методів: стимуляції і мотивації навчання, моделювання проблемних ситуацій, кейс-

методів, творчих завдань, інтерактивних, рефлексивних, частково-пошукових, евристичних та ін. На I-му аналітико-спонукальному етапі здійснювалась експериментально-формульвальна робота, спрямована на посилення і стабілізацію мотиваційної сфери студентів, розвиток у них зацікавленості, усвідомлення важливості впровадження в сучасну шкільну практику мистецьких інноваційно-педагогічних технологій, розширення понятійного апарату даного напрямку. II-й етап – продуктивно-розвитковий був спрямований на актуалізацію мистецької інноваційної підготовки, забезпечував ознайомлення студентів з адаптованими до проблеми нашого дослідження класифікаціями основних педагогічних і мультимедійних технологій. На III-му – рефлексивно-творчому етапі відбувалось ознайомлення з характеристиками шкільних системних інноваційних педагогічних технологій та їх модульними особливостями, з мережею Інтернет, а також проходило творче застосування отриманих мистецьких інноваційних знань у навчально-дієвих і презентативних формах музично-педагогічній діяльності, з метою створення індивідуальних мультимедійних презентацій певного тематичного матеріалу тощо.

Нами доведено, що розробка варіативно-рухливої моделі готовності майбутнього вчителя музики до мистецької інноваційної діяльності та поетапна методика її опанування в умовах вищих навчальних закладів освіти допомагає визначити основні методи й шляхи реалізації всього комплексу підготовки студента до оволодіння інноваційними знаннями, уміннями та навичками.

7. Для перевірки ефективності запропонованої поетапної методики у процесі формульвального експерименту були проведені контрольні зрізи ідентичні констатувальним методикам дослідження існуючих рівнів готовності майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності, які допомагали систематично контролювати результати й корегувати, в разі необхідності, інноваційні методики опанування даним напрямком знань студентів. Результати проведеної дослідно-експериментальної роботи засвідчили позитивну динаміку формування готовності майбутнього вчителя музики до мистецької інноваційної діяльності.

Дисертаційне дослідження має певну перспективу науково-пошукової діяльності в сфері вищої музично-педагогічної освіти, адже ефективність моделювання готовності до мистецької інноваційної діяльності майбутніх учителів музики підтверджена даними експериментального дослідження. Доведена практична доцільність запровадження методики формування готовності до мистецької інноваційної діяльності майбутніх учителів музики, а також поетапної методики опанування всього навчального інноваційного комплексу в навчальний процес вищої школи. Теоретико-методичне осмислення даного феномену на основі сучасної парадигми національної вищої освіти дає змогу розглядати його як процес підготовки майбутніх учителів музики до музично-педагогічної інноваційної роботи, кінцевим результатом якого є науково-інтегрована готовність до різних видів мистецької інноваційної діяльності.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Ліхіцька Л.М. Діагностика існуючих рівнів готовності майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності /Л.М. Ліхіцька //Наукові записки Нац. пед. ун-ту імені М.П.Драгоманова. – К.: НПУ, 2010. – Вип. 89. – С. 111-119.
2. Ліхіцька Л.М. Формування готовності майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності /Л.М. Ліхіцька //Наукові записки Нац. пед. ун-ту імені М.П.Драгоманова. – К.: НПУ, 2010. – Вип. 90. – С. 139-145.
3. Ліхіцька Л.М. Компонентна структура готовності майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності /Л.М. Ліхіцька //Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. - № 17 (218), 2011. – С. 148-153.
4. Ліхіцька Л.М. Формування учителя нового типу, учителя-творця /Л.М.Ліхіцька //Наукові записки Нац. пед. ун-ту імені М.П.Драгоманова. – Ч. 3 (педагогічні та історичні науки). – К.: НПУ, 1999. – С. 203-213.
5. Ліхіцька Л.М. Новаторство у педагогіці /Л.М. Ліхіцька //Наука і сучасність: зб. наук. праць Нац. пед. ун-ту імені М.П.Драгоманова. – К.: Логос, 1999. – С. 50-59.
6. Ліхіцька Л.М. Формування творчої особистості педагога-дослідника /Л.М. Ліхіцька //Соціалізація особистості: зб. наук. праць Нац. пед. ун-ту імені М.П.Драгоманова. – К., 1999. – С. 129-138.
7. Ліхіцька Л.М. Особливості інноваційної діяльності вчителя /Л.М.Ліхіцька //Наука і сучасність: зб. наук. праць Нац. пед. ун-ту імені М.П.Драгоманова. – К.: Логос, 1999. – С. 40-49.
8. Ліхіцька Л.М. Роль народного музичного мистецтва у формуванні естетичної культури майбутніх учителів /Л.М. Ліхіцька //Освітнянин: психол.-пед. основи розвитку творчих здібностей особистості. – Тернопільський експерт. інститут пед. освіти. – 1998. - № 2. – С. 48-49.

АНОТАЦІЇ

Ліхіцька Л.М. Формування готовності майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – «Теорія та методика музичного навчання». – Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова. – Київ, 2011.

Роботу присвячено теоретико-експериментальному дослідженню проблеми формування готовності майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності, де означений феномен трактується як такий тип діяльності, що виявляється у завчасному прогресивному проектуванні вчителем навчально-освітнього процесу засобами мистецтва, та полягає у цілепокладанні, визначенні мети, завдань, змісту та конкретних технологій інноваційного навчання. Інноваційна діяльність є відбитком не лише особливостей оновлення традиційної системи освіти шляхом раціоналізації чи

впровадження новаторського досвіду, а й презентує індивідуальний стиль роботи вчителя музики – новатора.

Визначено компонентну структуру, критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності. Розроблено та експериментально перевірено поетапну методiku формування готовності майбутнього вчителя музики до мистецької інноваційної діяльності, що проходила у перебігу таких взаємопов'язаних етапів: аналітико-спонукального, продуктивно-розвиткового, рефлексивно-творчого. Результати проведеного дослідження допомогли визначити основні методи й шляхи реалізації всього комплексу підготовки студентів до оволодіння інноваційними знаннями, уміннями та навичками.

Ключові слова: майбутні вчителі музики, готовність до мистецької інноваційної діяльності, поетапна методика.

Лихицкая Л.Н. Формирование готовности будущих учителей музыки к художественной инновационной деятельности. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – «Теория и методика музыкального образования». – Национальный педагогический университет имени М.П.Драгоманова. – Киев, 2011.

В диссертационном исследовании рассмотрена проблема формирования готовности будущего учителя музыки к художественной инновационной деятельности. Исследуемый феномен трактуется нами как высокий уровень педагогического творчества, обусловленного экономическими и социокультурными изменениями в обществе, которые могут удовлетворить потребности прогрессивной педагогики в модернизации и рационализации процесса художественного воспитания школьников. Сущность инновационных образовательных процессов заключается в творческой деятельности учителей, что приводит к появлению новых, нестандартных идей и их реализации; реформам, которые происходят в содержании, формах и методах образования.

Создание целостной системы формирования готовности будущих учителей музыки к художественной инновационной деятельности предполагало использования системного, личностно-творческого, интегративного, акмеологического, технолого-поискового подходов.

В исследовании обозначено, что готовность будущего учителя музыки к художественной инновационной деятельности будет более перспективной, если её рассматривать как интегративный конечный результат одной из важнейших особенностей педагогического процесса – моделирования художественной инновационной подготовки студентов в музыкально-педагогических учебных заведениях Украины.

На основе теоретического анализа научной литературы по проблеме исследования была разработана компонентная структура готовности будущего учителя музыки к художественной инновационной деятельности состоящая из взаимосвязанных компонентов, а именно: мотивационно-направляющий, ориентационно-познавательный, процессуально-исполнительский. Комплекс обозначенных компонентов раскрывает логику их взаимосвязи, что

раскрывает сущность готовности будущего учителя музыки к художественной инновационной деятельности. Основной связующей комплекса данных компонентов выступает творческая деятельность студентов во всех её проявлениях.

В диссертации разработаны и научно обоснованы критерии, показатели и уровни готовности будущего учителя музыки к художественной инновационной деятельности. Критериями готовности будущего учителя музыки к художественной инновационной деятельности обозначены: мера проявления направляющих мотивов к художественной инновационной деятельности; степень сформированности личностной потребности будущего учителя музыки в освоении художественно-инновационных методов и форм музыкального образования; мера способностей студента к творческой модификации художественных инноваций.

Методика формирования готовности будущего учителя музыки к художественной инновационной деятельности осуществлялась в три этапа: аналитико-направляющий, продуктивно-развивающий, рефлексивно-творческий. Каждый из этапов эксперимента обеспечивал формирование определенного структурного компонента с помощью специально разработанных методов: стимуляции и мотивации обучения, моделирования проблемных ситуаций, кейс-методов, творческих заданий, интерактивных, рефлексивных, частично-поисковых, эвристических и др.

Анализ результатов формирующего эксперимента свидетельствует об эффективности разработанной модели и поэтапной методики её реализации. Нами доказано, что разработка вариативной модели готовности будущего учителя музыки к художественной инновационной деятельности будущего учителя музыки и поэтапной методики её овладения в условиях ВНЗ помогает определить основные методы и пути реализации всего комплекса подготовки студентов к овладению инновационными знаниями, умениями и навыками.

Ключевые слова: будущие учителя музыки, готовность к художественной инновационной деятельности, поэтапная методика.

Likhitska Larysa. Formation of readiness of the future teachers of music for art innovative activity. - Manuscript.

The dissertation on competition of a scientific degree of the candidate of pedagogical sciences on a speciality 13.00.02 - «the Theory and a music education technique». - National pedagogical university of a name of M.P.Dragomanova. - Kiev, 2011.

Work is devoted a teoretiko-experimental research of a problem of formation of readiness of the future teacher of music to art innovative activity where the certain phenomenon is treated as such type of activity which is shown in preliminary progressive designing by the teacher of uchebno-educational process, and consists in definition of the purpose, tasks, maintenances and concrete technologies of innovative training. Innovative activity is reflexion not only features of updating of a traditional education system by rationalisation or introduction of innovative

experience, or modernisation, but also presents individual style of work of the teacher of music - the innovator.

The componental structure, criteria, indicators and levels of formation of readiness of the future teacher of music to art innovative activity is developed. The technique of formation of readiness of the future teacher of music to art innovative activity which was carried out in three взаимобусловленных a stage is developed and checked experimentally up: analitiko-directing, is productive-developing, is reflective-creative.

Keywords: the future teachers of music, readiness for art innovative activity, a stage-by-stage technique.